

**राज्यातील न्यायालय नसलेल्या तालुक्यात दिवाणी
न्यायालय (कनिष्ठ स्तर) व प्रथम श्रेणी
न्यायदंडाधिकारी न्यायालये सुरु करणेबाबत.**

महाराष्ट्र शासन

विधी व न्याय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : सीआरसी १००७/(प्र.क्र.८९) / का.११

मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२, दिनांक: २३ ऑगस्ट, २००७.

प्रस्तावना:- महाराष्ट्र राज्यातील मुंबई व मुंबई उपनगर हे दोन जिल्हे वगळून उर्वरित ३३ जिल्ह्यांमध्ये ३५२ महसूली तालुके आहेत. त्यापैकी २५१ तालुक्यांच्या मुख्यालयाच्या ठिकाणी दिवाणी न्यायालय (कनिष्ठ स्त) व प्रथम श्रेणी न्यायदंडाधिकारी न्यायालये आहेत व २० तालुक्यांत मुख्यालयांव्यतिरिक्त इतर ठिकाणी सदर न्यायालये कार्यरत आहेत. म्हणजेच राज्यातील एकूण २७१ तालुक्यांमध्ये न्यायालये असून उर्वरित ८१ तालुक्यांमध्ये न्यायालये नाहीत.

जनतेचे सोयीच्या आणि जलद न्यायदानाच्या दृष्टीने प्रत्येक तालुक्यात इतर प्रशासकीय सोयी सुविधे बरोबरच न्यायालये सुध्दा असणे अत्यंत आवश्यक आहे. ज्या ठिकाणी न्यायालये नाहीत आणि ज्या ठिकाणी न्यायालये आवश्यक आहेत त्या ठिकाणी न्यायालये निर्माण करण्याचे शासनाचे धोरण राहीलेले आहे. राज्यातील जनेतेला कमी अंतरावर व कमी वेळेत न्यायालयामध्ये न्यायाची मागणी करण्यासाठी आणि जलद व कमी खर्चात न्याय देण्यात अघाडीवर राहण्यासाठी ज्या तालुक्यांमध्ये सध्या न्यायालये अस्तित्वात नाहीत त्या पैकी उच्च न्यायालयाच्या शिफारशीनुसार (न्यायालयांमधील अंतर व थकीत प्रकरणे यांचा विचार होऊन) ५३ तालुक्यांमध्ये न्यायालये निर्माण करण्याचा धोरणात्मक प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:- उच्च न्यायालयाकडून प्राप्त होणा-या प्रारूप आराखडयानुसार व प्राथम्यक्रमानुसार खालील ५३ तालुक्यांच्या ठिकाणी दिवाणी न्यायालय (कनिष्ठ स्तर) व प्रथमश्रेणी न्यायदंडाधिकारी न्यायालये सुरु करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

मनोरा (जि. अकोला), तिवसा, भातकुली, चिखलदरा (जि. अमरावती), खुलताबाद, फूलंब्री (जि. औरंगाबाद) लाखान्दूर,देवरी, लाखणी, सालेकसा, सडक-अर्जुनी (जि. भंडारा), पोंभूर्ना, कोपर्णा, जिवती, बल्लारपूर (जि. चंद्रपूर), अक्कलकुवा, अक्रार्णी-तळोदा (जि. धुळे), चारमोशी, कुरखेडा, धानोरा (जि. गडचिरोली), मंठा, बदनापूर (जि. जालना), मौदा, कळमेश्वर, हिंगणा, भिवापूर (जि. नागपूर), वाशी, लोहारा (जि. उस्मानाबाद), औंढा-नागनाथ, सोनपेठ, सेनगांव, पालम (जि. परभणी), गुहागर (जि. रत्नागिरी), आर्णि, झरी-झामणी, (जि. यवतमाळ),वडवणी, शिरूर- कासार (जि. बीड), मोताळा, संग्रामपूर, लोणार, सिंदखेडराजा (जि. बुलढाणा), धरणगांव (जि. जळगांव), देवणी (जि. लातूर), उम्री, अर्धापूर, मुखेड, माहूर (जि. नांदेड), देवळा (जि. नाशिक), महाबळेश्वर (जि. सातारा), सेलू, समुद्रपूर (जि. वर्धा), कडेगाव, पलुस (जि. सांगली).

२. सदर न्यायालयांच्या बांधकामासाठी, पायाभूत सोयी सुविधा पुरविण्यासाठी व त्यास येणाऱ्या आवर्ती व अनावर्ती खर्चास शासनाची तत्त्वतः मान्यता देण्यात येत आहे.

३. निधीची उपलब्धता, पायाभूत सोयी सुविधांची उपलब्धता, प्रारूप आराखडा व निकड या बाबी विचारात घेऊन ठरविलेल्या प्राथम्यक्रमाने व टप्प्या- टप्प्याने वरील ५३ तालुक्यांत दिवाणी न्यायालय (कनिष्ठ स्तर) व प्रथम श्रेणी न्यायदंडाधिकारी ही न्यायालये सुरु करण्यात यावीत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

**(एम.एन. गिलानी)
प्रधान सचिव व विधी परामर्शी**

प्रति,

मा. राज्यपालांचे सचिव
मा. मुख्यमंत्र्यांचे सचिव
मा. उप मुख्यमंत्र्यांचे सचिव
मा. राज्यमंत्री, विधी व न्याय यांचे स्वीय सहायक.
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
महाप्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई (पत्राने)
प्रबंधक, उच्च न्यायालय, (अपील शाखा/मूळ शाखा) मुंबई (पत्राने)
सर्व जिल्हा व सत्र न्यायालये
प्रधान सचिव, सर्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव, विधानसभा /विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
महासंचालक, माहिती व जन संपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
महालेखापाल (लेखा वअनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई.
महालेखापाल (लेखा वअनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर.
महालेखापाल (लेखा परिक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई.
महालेखापाल (लेखा वअनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर.
विधी व न्याय विभागातील सर्व कार्यासने / शाखा
निवड नस्ती.

सांकेतांक क्रमांक- २००७०८३११६४७४१००१